

פרק כ"ה / פרשת נבל הכרמלי (חלק ב)

זאת לך לפוקה ולמכשול לב לאדני ולשפך דם חנם
ולהושיע אדני לו...⁵

ואכן, דוד עצמו השתכנע, בסופו של דבר, מצדקת דבריה של אביגיל, חזר בו מתכניתו המקורית, והודה לאביגיל על שהצילה אותו מחטא חמור:

(לג) וברוך טעמך וברוכה את אשר פלתני היום הזה
מבוא בַדְמַיִם וְהַשֵּׁעַ יְדֵי לִי:

וכך גם אומר דוד בהמשך:

(לט) וישמע דוד כי מת נבל ויאמר ברוך ה' אשר רב
את ריב חרפתי מיד נבל ואת עבדו חֶשֶׁה מִרְעָה:

מכל מקום, בשלב הראשון אכן סבר דוד לפגוע בנבל, ולולא אביגיל, ייתכן שאכן היה עושה זאת. שיפוטו השלייל של המקרא כלפי מחשבתו הראשונה של דוד ניכר גם בהשוואה הניגודית לדרכו של דוד בפרק הקודם, פרק כ"ד, שם התגלו גבורתו ועוזו נפשו דווקא בכך שלא פגע בשאול כשהלה נפל בידו. בשני הפרקים עומד דוד מול אותה תופעה: שאול, המתוודה לפני דוד "אתה גַמְלַתְנִי הַטּוֹבָה וְאֲנִי גַמְלִיתִךְ הַרְעָה" (כ"ד, יז); ונבל, שדוד אומר עליו "וְיָשֵׁב לִי רַעְהָ תַחַת טוֹבָה" (כ"ה, כא). ואולם, בעוד שבפרק כ"ד השאיר דוד את משפטו לה', וקבע "וְהָיָה ה' לְדִין וְשֹׁפֵט בֵּינִי וּבֵינְךָ וְיָרָא וְיָרַב אֶת רִיבִי וְיִשְׁפָטֵנִי מִיָּדְךָ" (כ"ד, טו), בפרקנו ביקש דוד לעשות דין לעצמו, ורק לבסוף הודה לה' "אשר רב את ריב חרפתי מיד נבל" (פס' לט).

יש לשים לב גם לדרך שבה מתאר המקרא את התפתחות תגובותיו של דוד לאחר ששמע את סירובו של נבל ואת דברי הבלע שאמר. תגובתו הראשונה נחרצת: "וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲנָשָׁיו חָגְרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ... (פס' יג). לאחר מכן, בפס' יד-כ, מתאר המקרא את הנעשה בבית נבל, ובעיקר את הכנותיה של אביגיל. ולבסוף, בפס' כא, חוזר המקרא ומספר: "וַדָּוִד אָמַר אֶךְ לְשֹׁקֵר שְׁמַרְתִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר לָזָה בְּמַדְבָּר...". תיאור זה מציג מחשבה שבאה רק לאחר המעשה, ואולי גם את ניסיונו של דוד להשקיט את מצפונו תוך כדי הירידה לבית נבל, לאחר שכבר גמלה בלבו ההחלטה הפזיזה.

ב. בין דוד ל עשו

דרך נוספת שבה מביע המקרא את שיפוטו כלפי דוד היא הפיכת ההקבלה לסיפורי יעקב ועשו על פניה. אם עד כאן תיאור המקרא את דוד כמקביל ליעקב, ואת נבל – ללבן, כעת מקביל המקרא את אביגיל ליעקב בפרשת פגישתו עם עשו, ואילו המקבילה לעשו היא דוד!

א. תגובת דוד

בשיעור שעבר עמדנו על חומרת מעשהו של נבל, שהתעלם בנבזות מסיועם של אנשי דוד לאנשיו, ונהג כלבן בשעתו, שרימה את יעקב למרות מסירותו הרבה. כעת נעבור לבחון את תגובתו של דוד על סירובו של נבל:

(יג) וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֲנָשָׁיו חָגְרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת חַרְבּוֹ וַיַּחְגְּרוּ גַם דָּוִד אֶת חַרְבּוֹ וַיַּעֲלוּ אַחֲרָיו דָּוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וּמֵאֲתִים יָשְׁבוּ עַל הַכְּלָיִם...¹

(כא) וַדָּוִד אָמַר אֶךְ לְשֹׁקֵר שְׁמַרְתִּי אֶת כָּל אֲשֶׁר לָזָה בְּמַדְבָּר וְלֹא נִפְקַד מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאוֹמָה וַיָּשֵׁב לִי רַעְהָ תַחַת טוֹבָה: (כב) פֹּה יַעֲשֶׂה אֱ-לֹהִים לְאִיבֵי דָוִד² וְכֹה יִסִּיף אִם אֲשָׁאִיר מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ עַד הַבֶּקֶר מִשְׁתִּין בְּקִיר:³

עם כל הביקורת על התנהגותו של נבל, נראית תגובתו של דוד מוגזמת ובלתי-מוצדקת, שכן מעשיו של נבל עדיין לא הצדיקו עונש מוות והשמדת ביתו. ספק אם ניתן להעניש על התנהגות בלתי-מוסרית זו בדיני אדם, וודאי שאין בכוח אדם לגזור בעטייה דין מוות ומחיייה מוחלטת.⁴ על כך בדיוק עמדה אביגיל, שבמרכז דבריה הציבה את הטענה, כי הריגת נבל וביתו תישאר ככתם על דוד בשעה שיהיה למלך:

(ל) וְהָיָה כִּי יַעֲשֶׂה ה' לְאֲדֹנָי כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶת הַטּוֹבָה עֲלֶיךָ וְצוּךְ לִנְגִיד עַל יִשְׂרָאֵל: (לא) וְלֹא תִהְיֶה

1 דילגנו כאן על פס' יד-כ, המתארים את ההתרחש באותו זמן אצל אביגיל אשת נבל. פסוקים אלו אכן קוטעים את תיאור תגובתו של דוד לדברי נבל, ועל הסיבה לכך נעמוד להלן בסמוך.

2 ביטוי זה חורג מהתבנית הקבועה "פֹּה יַעֲשֶׂה לִי אֱ-לֹהִים וְכֹה יִסִּיף" (שמ"ב ג', לה; י"ט, יד; מ"א ב', כג; כ', י; מ"ב ו', לא; רות א', יז; ובאותו מובן שמ"א ג', יז; י"ד, מד; כ', יג; שמ"ב ג', ט), שמשמעותה הבסיסית היא לשון שבועה, שאם אדם לא יקים אותה, יביא עליו א-לוהים "פֹּה", היינו: רעה כלשהי – שלא רצו לפרש אותה, מתוך גישת הזהירות בדיבור, המאפיינת מאוד את הדוברים המקראיים. מדוע אפוא נאמרה כאן הלשון החריגה "לְאִיבֵי דָוִד"? נראה שהפשט הוא כדברי מצודת דוד – "ולפי שבסוף חזר בו, לזה כינה הכתוב ואמר 'לאויבי דוד'", כלומר: דוד אכן נשבע בנוסח הרגיל, אך כיוון שבסופו של דבר לא קיים דוד את שבועתו, ועל כן אמורה הייתה לבוא עליו הרעה, שינה הכתוב משום כבודו וכתב "לְאִיבֵי דָוִד".

3 על הקיצוניות של ביטוי זה ניתן ללמוד מכך שמלבד בפרשה זו, הוא מופיע רק בנבואות הפורענות בספר מלכים על סופם של בתי המלוכה של ירבעם (מ"א י"ד, י), בעשא (ט"ז, יא) ואחאב (כ"א, כא; מ"ב ט', ח). משמעות הביטוי אינה ברורה. רוב המפרשים מביאים את הפירוש המקובל, שהכוונה לכלב, על פי ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ג (כ"ג). רלב"ג פירש שהכוונה לילד שאינו יודע ניקיון. ועיין בפירוש דעת מקרא לפסוק.

4 המפרשים ניסו להסביר מדוע חשב דוד שיש להעניש כן את נבל. רד"ק כתב (פס' יג): "כי מורד במלכות היה וחייב מיתה, כי כבר ידעו כל ישראל כי דוד נמשח למלך, וזבחו נבל וקראו עבד" (וכעין זה כתב רלב"ג). ואולם, קשה לראות בכתוב שזו הייתה הבעיה, ואדרבה, ניתן לומר שנבל היה שותף לתחושה שדוד הוא המורד במלך שאול, שרדף אחריו.

ואכן, בסופו של דבר ניכר ההבדל שבין עֲשׂו לְדוֹד, ודוד ידע לעצור את עצמו בזמן ולהכיר בטעותו.

כעת נוכל לשוב לשאלה בה פתחנו את השיעור הקודם: האם יש קשר בין סיפור מותו של שמואל לבין פרשת נבל? ייתכן שניתן למצוא את הקשר בנקודה זו. כל עוד היה שמואל חי, הייתה לכך השפעה על אישיותו של דוד, וכפי שניכר ביחסו לשאול בפרק כ"ד. העובדה שבפרק כ"ה נוהג דוד בנבל באופן שונה,⁷ עשויה לנבוע מכך ששמואל מת, ולפיכך נגרע משהו מן הריסון שנהג דוד בעצמו.

ג. אביגיל

כעת נעבור לדמות המרכזית הנוספת בפרשה: אביגיל. כאמור, הייתה זו אביגיל שהצליחה למנוע מדוד לחטוא בשפיכות דמים מיותרת. נבחן כעת, באילו דרכים נקטה אביגיל כדי להצליח להשיב את דוד מחרון אפו.

תחילה נבחן את הכיבוד שמכינה אביגיל להביא לדוד:

(יח) וַתִּמְהַר אֲבִיגַיִל וַתִּקַּח מֵאֲתִים לֶחֶם וּשְׁנַיִם נֶבְלִים וְיַיִן וְחֶמֶשׁ צֶאֱן עֲשׂוֹיִת וְחֶמֶשׁ סָאִים קָלִי וּמֵאָה צִמְקִים וּמֵאֲתִים דְּבָלִים וַתִּשֶׂם עַל הַחֲמָרִים:

המילים המודגשות במתנתה של אביגיל עומדות כנגד סירובו של נבל:

(יא) וַלִּקְחָתִי אֶת לֶחֶמִי וְאֶת מִימִי וְאֶת טִבְחֹתִי אֲשֶׁר טִבְחֹתִי לְגִזְזִי וְנִתְתִּי לְאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֹתִי אִי מֵזָה הֵמָּה!?

ומלבד מה שמעלה נבל בדעתו לסרב לתת, מוסיפה אביגיל קלי, צימוקים ודבלים. אכן, מתנה נדיבה ביותר, המהווה צעד ראשון בדרך לפייס את דוד.

בהמשך, כשרואה אביגיל את דוד, היא ממהרת לנקוט בצעדים המבטאים הכנעה גמורה, כניגוד מוחלט ליחסו המזלזל של נבל:

(כג) וַתֵּרָא אֲבִיגַיִל אֶת דָּוִד וַתִּמְהַר וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוֹר וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל פְּנֵיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה: (כד) וַתִּפֹּל עַל רַגְלָיו...

כעת, לאחר שעשתה את כל הצעדים המכינים, יכולה אביגיל להתפנות לנאום של חייה – נאום שבו היא מתפללת על חייה ועל חיי בני משפחתה. נעקוב אחר האמצעים בהם נוקטת אביגיל בנאומה:

...וַתֹּאמֶר בִּי אֲנִי אֲדֹנָי הָעוֹן וַתִּדְבַּר נָא אֶמְתָּךְ בְּאֲזִינְךָ וּשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי אֶמְתָּךְ: (כה) אֵל נָא יִשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת לְבֹבוֹ אֵל אִישׁ הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה עַל נֶבֶל כִּי כִשְׁמוֹ כֵּן הוּא נֶבֶל שְׁמוֹ וְנִבְלָה עִמּוֹ וְאֲנִי אֶמְתָּךְ לֹא רָאִיתִי אֶת נְעָרֵי

ההשוואה שבין פגישת דוד ואביגיל לפגישת יעקב ועֲשׂו מתבטאת בנקודות הבאות:

א. דוד ועֲשׂו הולכים שניהם עם גדוד של ארבע מאות איש:

וַהֲנֵה עֲשׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ (בראשית ל"ג, א);

וַיֵּלְכוּ אַחֲרָי דָּוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ (שמ"א כ"ה, ג).

ב. במקביל, דומה אופן הליכתה של אביגיל לקראת דוד להליכתו של יעקב לקראת עֲשׂו:

וַיֹּאמֶר אֶל עֲבָדָיו עֲבְרוּ לִפְנֵי... וְאַמְרָתֶם גַּם הִנֵּה עֹבְדְךָ יַעֲקֹב אַחֲרָינוּ (בראשית ל"ב, טז-כ);⁶

וַתֹּאמֶר לְנִעְרֶיהָ עֲבְרוּ לִפְנֵי הַנְּיָ אַחֲרֵיכֶם בָּאָה

(שמ"א כ"ה, ט).

ג. יעקב מרבה להשתמש בביטויי הכנעה של 'עבדך' העומד מול 'אדני':

וְאַמְרָתָ לְעֹבְדְךָ לְיַעֲקֹב... גַּם הִנֵּה עֹבְדְךָ יַעֲקֹב אַחֲרָינוּ

(בראשית ל"ב, יח-כ);

אֲדֹנָי יְדַע... יַעֲבֹר נָא אֲדֹנָי

(שם ל"ג, יג-יד).

וכך גם לשונה של אביגיל:

בִּי אֲנִי אֲדֹנָי הָעוֹן וַתִּדְבַּר נָא אֶמְתָּךְ בְּאֲזִינְךָ וּשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי אֶמְתָּךְ. אֵל נָא יִשְׁמַע אֲדֹנָי אֶת לְבֹבוֹ

(שמ"א כ"ה, כד-כה).

ד. הן יעקב הן אביגיל מכנים את 'המשלוח' שהם מביאים בשם 'ברכה':

קַח נָא אֶת בְּרַכְתִּי אֲשֶׁר הִבַּאת לְךָ (בראשית ל"ג, יא);

וַעֲתָה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הִבִּיא שְׁפָחָתְךָ (שמ"א כ"ה, כז).

אין ספק, שהקבלה זו אינה לשבחו של דוד, והיא מצטרפת לרושם הכללי העולה מהפרק, שתגובתו הראשונה של דוד לא הייתה במקומה. בתגובה זו אימץ דוד את ידי עֲשׂו, במקום את קול יעקב.

אפשר שהמקרא רומז לכך כבר בשלב מוקדם יותר: תיאורו הראשון של עֲשׂו במקרא הוא "וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי" (בראשית כ"ה, כה), וכך גם תיאורו הראשון של דוד – "וַיִּבְיָאֵהוּ וְהוּא אֲדָמוֹנִי עִם יָפֵה עֵינָיִם וְטוֹב רֵאִי" (שמ"א ט"ז, יב). ייתכן שבכך רומז המקרא כי בטבעו של דוד, יפה העיניים וטוב הרואי, מסתתר גם מזג אדמוני חם, הזקוק לריסון ולכיבוש עצמי. ונראה שלכך כיוונו חז"ל במדרשם:

וכיוון שראה שמואל את דוד אדמוני, דכתיב: וַיִּשְׁלַח וַיִּבְיָאֵהוּ וְהוּא אֲדָמוֹנִי (ט"ז, יב), נתיירא, אמר: אף הוא שופך דמים כעֲשׂו! אמר לו הקב"ה: עִם יָפֵה עֵינָיִם (שם) – עֲשׂו מדעת עצמו הורג, אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג (בראשית רבה סג ח).

7 וכפי שניסח רלב"ג את השאלה בה עסקנו לעיל: "ויש להיפלא איך נסכם דוד להרוג נבל וביתו, והוא לא הסכים על הריגת שאול עם היותו רודפו?".

6 חלוקת הפסוקים היא על פי תנ"ך קורן. בדפוסים אחרים מקדימה חלוקת הפרקים את תחילתו של פרק ל"ב בפסוק אחד.

3. אביגיל מתייחסת לאירועים שאמורים להתרחש כאילו כבר התרחשו, ובכך מוציאה את העוקץ מן הדילמה שטרם נפתרה. כך יש להבין את המשפט "חי ה' וחי נפשך אשר מנעך ה' מבוא בְּדָמַי וְהוֹשַׁע יָדְךָ לְךָ" – כלומר, אביגיל מתייחסת לדוד כמי שכבר קיבל את ההחלטה שלא לפגוע בנבל; וכדי לחזק את לבו של דוד היא מוסיפה "וְעַתָּה יְהוָה כְּנָבֵל אִיבִיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל אֲדֹנָי רָעָה", כאילו נבל כבר נענש.¹⁴ גם הדיבור על מלכותו של דוד כעל עובדה נתונה מוסיפים לאווירה זו, ובכך רומזת אביגיל שעל דוד להתייחס לאירועים מתוך פרספקטיבה של מלך.

4. אביגיל מביעה אמפתיה מרומזת למצבו של דוד, הנרדף על ידי המלך: "וַיִּקָּם אָדָם לְדַרְפֵּךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשְׁךָ". ומעניין השימוש במילה "אדם" – בדיוק אותה מילה בה השתמש דוד פעמיים כשפנה לשאול והתייחס אליו במרומז מפני כבודו: כך היה לפני צאתו להילחם בגלית, אז הרגיע את שאול באמרו "אַל יִפֹּל לְבַב אָדָם עָלַי" (י"ז, א); וכך גם בפרק הקודם – "לִמָּה תִשְׁמַע אֶת דְּבָרֵי אָדָם לְאֹמֵר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רֵעֶיךָ" (כ"ד, ט).

5. את הטענה המרכזית בדבריה, שפגיעה בנבל תהיה שפיכת דם חינום, מבליעה אביגיל בתוך מלל רב של דברי כבוד וברכות לדוד, ואין היא טוענת אותה באופן ישיר, אלא במרומז. בכך נמנעת אביגיל מלהעמיד את דוד בעימות ישיר אל מול הטענה.

אכן, נאומה רב הרושם של אביגיל עשה את שלו, ודוד קיבל את דבריה. על סיומה של הדרמה נעמוד בע"ה בשיעור הבא.

אֲדֹנָי אֲשֶׁר שְׁלַחְתָּ: (כו) וְעַתָּה אֲדֹנָי חֵי ה' וְחֵי נַפְשְׁךָ⁸ אֲשֶׁר מִנְעָךָ ה' מִבּוֹא בְּדָמַי וְהוֹשַׁע יָדְךָ לְךָ וְעַתָּה יְהוָה כְּנָבֵל אִיבִיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל אֲדֹנָי רָעָה: (כז) וְעַתָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵבִיאוּ⁹ שִׁפְחָתְךָ לְאֲדֹנָי וְנִתְּנָה לְנֹעָרִים הַמֵּתֵהֶלְכִים בְּרִגְלֵי אֲדֹנָי: (כח) שָׂא נָא לְפִשְׁעֵי אִמְתְּךָ כִּי עָשָׂה יַעֲשֶׂה ה' לְאֲדֹנָי בֵּית נַאֲמָן¹¹ כִּי מִלְחָמוֹת ה' אֲדֹנָי נִלְחַם וְרָעָה לֹא תִמָּצֵא בְּךָ מִיָּמֶיךָ: (כט) וַיִּקָּם אָדָם לְדַרְפֵּךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת נַפְשְׁךָ וְהִיָּתָה נַפְשׁ אֲדֹנָי צְרוּרָה בְּצִרּוֹר הַחַיִּים¹² אֶת ה' אֶל-לִהְיֶיךָ וְאֶת נַפְשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע: (ל) וְהָיָה כִּי יַעֲשֶׂה ה' לְאֲדֹנָי כְּכֹל אֲשֶׁר דָּבַר אֶת הַטּוֹבָה עֲלֶיךָ וְצוּךָ לְנַגִּיד עַל יִשְׂרָאֵל: (לא) וְלֹא תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפִוְקָה וּלְמַכְשׁוֹל לֵב לְאֲדֹנָי וּלְשִׁפְךָ דָם חַנּוּם וְלִהְיוֹשִׁיעַ אֲדֹנָי לוֹ וְהֵיטֵב ה' לְאֲדֹנָי וְזָכַרְתָּ אֶת אִמְתְּךָ:

מבחינה תוכנית, ניתן לחלק את דבריה של אביגיל לשלושה נושאים מרכזיים:

1. אביגיל מקבלת עליה את האשמה, אך מצדיקה את עצמה בכך שלא ראתה את נעריו של דוד. עצם הבאת "הברכה" לדוד היא התיקון הפשוט ביותר למה שאירע.
 2. אביגיל מקטינה את דמותו של נבל ומציגה אותו כאדם שאינו ראוי להתייחסות.
 3. אביגיל מדגישה כי אם יפגע דוד בנבל, יפגע הדבר בסופו של דבר בו, שכן אין זה ראוי למי שעתיד להיות מלך, שתהא בעברו תקרית של שפיכות דם חינום.
- נאומה של אביגיל מהווה מלאכת מחשבת מבחינה ספרותית, ובין היתר ראוי לשים לב לנקודות הבאות:

1. 14 פעמים מכנה אביגיל את דוד "אֲדֹנָי", ו-7 פעמים היא מזכירה את שם ה'. בכך מביעה אביגיל את כניעותה כלפי דוד, אך גם את מרכזיותו של הקב"ה במסגרת הטיעונים המוסריים שהיא מעלה.
2. 5 פעמים חוזרת אביגיל על הכינוי "אמתך" כלפי עצמה.

8 המסורה מקפידה להבחין בין "חי ה'" (עיון, למשל, לעיל י"ד, לט; י"ט, ו; כ', ג), ובין "חי" לגבי אדם (בראשית מ"ב, טו-טז; שמ"א א', כו; י"ז, נה). שבועה ב"חי" משמעה 'בחיוו של האדם', ואילו שבועה ב"חי" פירושה שבועה בעובדה שה' חי (וכך גם תרגם יונתן).

9 לשון קצרה – לכאורה במקום 'הביאה'. אך רבנו ישעיה מפרש: "מקרא קצר הוא – אשר הביא נער שפחתך", ומוסיף רד"ק: "ואמר 'שפחתך' בלי זכר הנער, לפי שהיא עקר ההבאה".

10 המפרשים העירו שזו לשון כבוד – "מפני הכבוד לא אמרה 'ונתנה לך', כי למעלתו למעט יחשב, ואמרה 'ונתנה להנערים' וכו'" (מצודת דוד).

11 כאן ניכרת מעלתה הרוחנית של אביגיל, הנוקטת בלשון אשר הופיעה לימים בחזון נתן: "וַיִּנְאֲמֵן בְּיָתְךָ יִמְמַלְכְּתֶךָ עַד עוֹלָם" (שמ"ב ז', טז).

12 בניגוד לשימוש המקובל בביטוי זה – כלפי נפטר (שמקורו בדברי הגמרא בשבת קנב ע"ב) – משמעות הדברים כפשוטן היא הפוכה: שמירה על האדם בעודו חי.

13 משמעות הביטוי על פי פשוטו: ה' ירחיק את נפש אויבי דוד מעליו כמו שמרחיקים את אבני הקלע על ידי כף הקלע (ומעין מה שעשה דוד במלחמתו עם גלית – עיי' י"ז, מט).

 • כל הזכויות שמורות לישיבת הר עציון ולרב אמנון בזק, תשס"ח
 • עורך: בעוז קלוש
 • *****
 • בית המדרש הווירטואלי שליד ישיבת הר עציון
 • האתר בעברית: <http://www.etzion.org.il/vbm>
 • האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org>
 • משרדי בית המדרש הווירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5
 • דוא"ל: office@etzion.org.il
 • *****

14 ומעניינת ההשוואה לדברי הכושי לדוד לאחר מות אבשלום – "וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יְהוָה כְּנָעַר אִיבִי אֲדֹנָי הַמֶּלֶךְ וְכָל אֲשֶׁר קָמוּ עָלֶיךָ לְרָעָה" (שמ"ב י"ח, לב); אלא ששם נאמרו הדברים ביחס למות אבשלום, שכמובן כבר אירע. המפרשים בפרקנו ביארו ביטוי זה בדרכים אחרות; רש"י פירש שדברי אביגיל נאמרו בנבואה, ואילו רד"ק פירש כי הכוונה היא שלנבל אין עוד כוח להרע לדוד.